

ข่าวประจำวันอังคารที่ 26 มกราคม พ.ศ.2559

ข่าวจากหนังสือพิมพ์คมชัดลึก

เกาะติดวิกฤติแล้ง : กปภ.เดินหน้า 17 โครงการ สำรองน้ำดิบ-สู້ภัยแล้ง



จากสภาวะภัยแล้งที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มเกษตรกร ทำให้ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ขณะเดียวกัน ภาวะน้ำสะสมในเขื่อนต่างๆ และแม่น้ำคูคลองที่ลดระดับลง ยังอาจส่งผลกระทบต่อน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคที่จะกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ล่าสุด การประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) มีแผนงานใช้งบประมาณ 8,000 ล้านบาท รับมือสถานการณ์แล้ง ทั้งระยะสั้น-ระยะยาว และแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยเดินหน้า 17 โครงการจัดหา น้ำดิบสำรอง พร้อมเร่งทำยุทธศาสตร์น้ำในปี 2560-2561 และบูรณาการหน่วยงานเกี่ยวข้องสูัภัยแล้งอย่าง ยั่งยืน

“รัตนา กิจวรรณ” ผู้ว่าการการประปาส่วนภูมิภาค กล่าวถึงการรับมือภัยแล้งว่า กปภ.ได้กำหนด มาตรการรับสถานการณ์ภัยแล้งในปี 2559 ไว้ 3 ระยะด้วยกัน คือ ในระยะเร่งด่วน จะเร่งดำเนินการขุดลอกคู คลอง วางระบบท่อน้ำดิบ โดยใช้งบประมาณกว่า 300 ล้านบาท และมีงบลงทุนประจำปีอีก 700 ล้านบาท ประกอบด้วย แผนงานเจาะบ่อบาดาล วางท่อน้ำดิบ ก่อสร้างระบบผลิตและวางท่อ ปรับปรุงแหล่งน้ำ ขุดสระ เก็บน้ำและวางท่อขยายเขต รวมทั้งในปีนี้มีการจัดซื้อรถบรรทุกน้ำเพิ่มอีก 10 คัน พร้อมจัดตั้งศูนย์อำนวยการ เฉพาะกิจและแก้ไขภัยแล้งของ กปภ. ทั้งในส่วนสำนักงานใหญ่ กปภ.เขต และ กปภ.สาขา ส่วนในระยะสั้น จัดทำแผน 17 โครงการ วงเงิน 1,155 ล้านบาท ประกอบด้วย แผนงานวางท่อน้ำดิบ ก่อสร้างระบบผลิตและ วางท่อ และก่อสร้างระบบผลิต เพื่อรองรับการหาแหล่งน้ำสำรองเพิ่มเติม ส่วนในระยะยาวจะกำหนดยุทธศาสตร์ บริการจัดการน้ำระหว่างปี 2560-2561 โดยใช้งบประมาณอีกกว่า 4,000 ล้านบาท ประกอบด้วย แผนงานเจาะ บ่อบาดาล วางท่อน้ำดิบ ก่อสร้างระบบผลิตและวางท่อ ก่อสร้างระบบผลิต ปรับปรุงแหล่งน้ำ และขุดสระเก็บน้ำ

นอกจากนี้ยังกู้เงินมาสำรองไว้บริหารจัดการน้ำกว่า 1,700 ล้านบาท เพื่อขยายพื้นที่ให้บริการน้ำประปา ปรับปรุงระบบการผลิตด้านต่างๆ พร้อมจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ที่ กปภ.สำนักงานใหญ่ เพื่อติดตามสถานการณ์ภัยแล้งและตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจในพื้นที่ 10 เขต รับผิดชอบของ กปภ.ทั่วทุกภาค

“ขณะเดียวกันยังร่วมกับหลายภาคส่วนจัดโครงการ “ราษฎร์ รัฐ ร่วมใจช่วยภัยแล้ง” แจกจ่ายน้ำให้ประชาชนในพื้นที่ประสบภัยแล้ง เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนด้วย โดยร่วมกับหลายหน่วยงาน ทั้งกองทัพบก การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมทางหลวง และปตท. ทั้งนี้ในปี 2558 ที่ผ่านมา กปภ.มีการจ่ายน้ำฟรีเพื่อช่วยเหลือภัยแล้งไปแล้วประมาณ 642 ล้านลิตร คิดเป็นมูลค่า 11.6 ล้านบาท และปีนี้ได้เตรียมการเป็นพิเศษใน กปภ.สาขา ที่เคยมีปัญหาในปีก่อน” ผู้ว่าการ กปภ. กล่าว

รตนา ระบุด้วยว่า ปีที่ผ่านมาแม้ผลจากพายุหว่ามก้อ จะทำให้มีฝนตกเป็นบริเวณกว้าง ซึ่งน่าเป็นผลดีต่อการที่น้ำจะไหลลงอ่างเพื่อกักเก็บไว้ใช้ในการผลิตน้ำประปา แต่จากข้อมูลปริมาณน้ำฝนตกสะสมทั่วประเทศในปี 2558 น้อยกว่าเกณฑ์ปกติอยู่มาก จะทำให้ปีนี้เกิดภาวะภัยแล้งรุนแรง ทาง กปภ.จึงกำชับให้ กปภ.ทั้ง 234 สาขา เร่งสำรวจแหล่งน้ำสำรองในแต่ละพื้นที่ ทั้งที่เป็นส่วนของเอกชน แหล่งน้ำสาธารณะหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่สามารถนำมาใช้เป็นแหล่งน้ำดิบในการผลิตน้ำประปาได้เพื่อเป็นน้ำต้นทุนสำรอง รวมทั้ง กปภ.ยังทำข้อตกลงกับกรมชลประทาน เพื่อให้จัดสรรน้ำให้เพียงพอต่อการผลิตน้ำประปา แต่ขณะเดียวกันก็มองแหล่งน้ำอื่นไว้ด้วย เพราะอาจจะมีสิ่งที่คุณควบคุมไม่ได้ เช่น การลักลอบสูบน้ำเพื่อไปใช้ในการเกษตร

อย่างไรก็ตาม แม้ กปภ.จะพยายามหาแหล่งน้ำสำรอง แต่ก็อยากจะขอความร่วมมือประชาชนช่วยกันประหยัดการใช้น้ำ และช่วยกันลดความสูญเสียบ้าง อย่างเช่น ช่วยกันตรวจดูท่อที่ชำรุดรั่วไหล

“ปัจจุบันประชาชนบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญของการประหยัดน้ำ คิดว่าน้ำเป็นของหาง่ายและไม่มีวันหมด และเห็นว่าน้ำประปามีราคาถูกสามารถที่จะจ่ายได้ จึงไม่ได้คิดเรื่องการประหยัดน้ำ ซึ่งเป็นความเข้าใจผิด เพราะสถานการณ์น้ำปัจจุบันมีความน่าเป็นห่วง เห็นได้จากคุณภาพน้ำดิบจากแม่น้ำสายหลักที่คุณภาพเสื่อมลงมาก”

ขณะที่ “จิรัชย์ ทองมูลร้อย” ประธานกรรมการการประปาส่วนภูมิภาค กล่าวว่า จากการประเมินสถานการณ์ภัยแล้งร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะการติดตามสถานการณ์น้ำท่าร่วมกับกรมชลประทาน พบว่าในปี 2559 ประเทศไทยจะประสบปัญหาภัยแล้งที่รุนแรงและยาวนานกว่าทุกปี

ดังนั้น กปภ.จึงได้ประชุมประเมินสถานการณ์ร่วมกับกรมชลประทาน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อบูรณาการแก้ปัญหา โดยนำข้อมูลของ กปภ.สาขาที่ประสบภัยแล้งปีที่ผ่านมา เข้าไปไว้ในแผนการจัดสรรน้ำปี 2559 และยืนยันว่า จะกักเก็บน้ำไว้เพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นอันดับแรก ในกรณีพื้นที่ใดมีน้ำดิบไม่พอผลิตน้ำประปา กรมชลประทานพร้อมจะสูบน้ำหรือผันน้ำจากแหล่งน้ำใกล้เคียงเข้ามาช่วยเหลือ ส่วนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จะให้ความร่วมมือกับ กปภ.ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำดิบ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนในแต่ละพื้นที่หากประสบปัญหาภัยแล้งรุนแรง

สำหรับการแก้ปัญหาภัยแล้งอย่างยั่งยืน กปภ.ได้กำหนดยุทธศาสตร์ปี 2560-2561 เดินหน้าแผนงานเจาะบ่อบาดาล วางท่อน้ำดิบ ก่อสร้างระบบผลิตและวางท่อ ปรับปรุงแหล่งน้ำและขุดสระเก็บน้ำ วงเงินรวมประมาณ 4,000 ล้านบาท เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการเก็บน้ำและสูบน้ำจ่ายน้ำประปาให้ประชาชนได้มีน้ำประปาใช้ตลอดทั้งปี

จิรัชย์ กล่าวทิ้งท้ายว่า “แม้ภัยแล้งจะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปกติทุกปี และกปภ.มีการลงทุนแก้ปัญหาแหล่งน้ำอย่างต่อเนื่องแล้วก็ตาม แต่ยังคงขอความร่วมมือประชาชนในการประหยัดน้ำ และช่วยกันตรวจสอบ

ระบบท่อประปาภายในบ้านไม่ให้เกิดการรั่วไหล และหากประชาชนประสบปัญหาสามารถแจ้งได้ที่สำนักงานของ กปภ.ทั้ง 234 สาขา”

นักวิชาการห่วงสงครามแย่งน้ำ

ดร.ชนวัฒน์ จารุพงษ์สกุล ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวถึงสถานการณ์ภัยแล้งว่า ปีที่แล้วฝนตกชุก และมีปริมาณที่ตกลงมาน้อย ทำให้น้ำต้นทุนที่มีอยู่ในเขื่อนหลักๆ ทั่วประเทศมีปริมาณน้อยกว่าปีที่แล้วมาก ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำก็พยายามแก้ปัญหาด้วยการลดการปล่อยน้ำ รวมถึงรณรงค์ให้ชาวนาในพื้นที่ชลประทานในภาคกลางงดปลูกข้าวนาปรัง และพยายามปล่อยน้ำลงมาให้น้อยที่สุด

“ถ้าประเมินจากปริมาณน้ำต้นทุนที่มีอยู่ใน 4 เขื่อนหลัก สถานการณ์น้ำตอนนี้เริ่มเห็นแล้วว่าไม่น่าจะเพียงพอ ในเดือนมกราคมนี้เริ่มเห็นชัดเจนมากขึ้น คาดว่าในเดือนเมษายนนี้ สถานการณ์ภัยแล้งจะหนักหน่วง และฝนที่ตกตอนนี้เป็นฝนที่ตกทำยเขื่อนคลายความร้อนเท่านั้น ไม่ได้เติมน้ำต้นทุนในเขื่อนและฝนที่ตกลงมาก็ไม่ได้มีปริมาณมากเพียงพอ”

ดร.ชนวัฒน์ ระบุว่า จากสถานการณ์ที่กำลังเผชิญภัยแล้ง ในเดือนมีนาคมและเมษายนปีนี้ จะร้อนสูงสุด เป็นประวัติการณ์ก็ได้ สิ่งก็ตามมาอาจจะมีฝนตกมีพายุฤดูร้อน แต่พายุฤดูร้อนก็ไม่ได้มีปริมาณน้ำฝนมาก อาจมีลมกระโชก พายุลูกเห็บ ความรุนแรงก็จะตามมา ทั้งนี้จากแบบจำลองของเอลนีโญที่นักวิทยาศาสตร์ได้จัดทำขึ้น ตอนนี้ประเทศไทยยังอยู่ในปรากฏการณ์เอลนีโญที่รุนแรง สภาพอากาศจะเข้าสู่ภาวะปกติในช่วงต้นฤดูฝน คือเดือนพฤษภาคมปีนี้

ส่วนการบริหารจัดการน้ำใน 4 เขื่อนหลัก อาจารย์ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาฯ ผู้นี้กล่าวว่า เท่าที่สังเกตดูตอนนี้มีปริมาณน้ำปริ่มๆ แต่ตรงนั้นเป็นตัวเลขในเชิงคณิตศาสตร์ ความจริงแล้วการปล่อยน้ำต้องคำนึงถึงปัจจัยผันแปร เพราะปริมาณน้ำในเขื่อนที่มีอยู่จะมีการระเหย ปริมาณน้ำที่ตั้งไว้คงต่ำกว่าตัวเลขคาดการณ์ รวมถึงอาจจะต้องมีการปล่อยน้ำมากกว่าปริมาณที่รับผิดชอบตั้งเอาไว้ เพราะตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์เป็นต้นไป เราจะเจอปัญหาเรื่องน้ำทะเลหนุน ทำให้เกิดปัญหาน้ำเค็ม จึงอาจจะต้องปล่อยน้ำเพื่อผลักดันน้ำเค็มมากขึ้น ดังนั้นหน้าแล้งปีนี้จึงคิดว่าหนักหนาสาหัส

ดร.ชนวัฒน์ เห็นว่า การแก้ปัญหาระยะสั้น ให้หน่วยงานภาครัฐออกมาให้ความรู้และสร้างความตระหนัก วิกฤติภัยแล้งปีนี้ เพื่อให้ทุกภาคส่วนช่วยกันประหยัดน้ำ ไม่ใช่เฉพาะคนในเมือง ภาคอุตสาหกรรม ภาคอุปโภคบริโภค ภาคเกษตรก็ต้องช่วยกัน อย่างโมยสูบน้ำที่ปล่อยออกมา ต้องประหยัดน้ำตั้งแต่วันนี้ ไม่ใช่ไปรณรงค์กันตอนที่เกิดวิกฤติแล้ว ซึ่งคนกรุงเทพฯ ก็ยังไม่เห็นวิกฤติ ส่วนหน่วยงานที่ผลิตน้ำประปาก็ควรผลิตน้ำประปาส่งออกไปแล้วมีมาตรการออกมา เช่น ปล่อยน้ำในปริมาณลดลง พอเริ่มวิกฤติจริงก็อาจจะปล่อยน้ำแบบวันเว้นวัน เพื่อเตือนประชาชนจะได้รู้ว่าตอนนี้เรากำลังเข้าสู่ภาวะที่เสี่ยงมากๆ ที่จะขาดน้ำ

“ปีนี้คงเห็นภาคเกษตรแย่งน้ำหนักกว่าทุกปี คงเห็นสงครามแย่งน้ำที่เป็นรูปธรรม ในส่วนนี้ต้องทำความเข้าใจและมีระบบเยียวยา โดยเฉพาะชาวนาที่ไม่ได้ปลูกข้าวนาปีในปีที่แล้ว เพราะเชื่อรัฐบาล ซึ่งกลุ่มนี้เห็นใจที่สุด รัฐบาลต้องเข้าไปช่วยเหลือ ไม่เช่นนั้นเขาจะเดือดร้อนหนัก โดยความเสี่ยงขาดแคลนน้ำในภาคเกษตรจะประสบปัญหาทั่วประเทศ ทั้งในเขตพื้นที่ชลประทานและนอกเขตพื้นที่ชลประทาน ตอนนี้พื้นที่วิกฤติมากคือภาคกลาง เพราะชาวนาคุ่นเคยกับการได้น้ำมาตั้งแต่ในอดีต อย่างเช่นปี 2549 ที่วิกฤติหนักที่สุด

ชาวนาในภาคกลางก็ยังได้นำปลุกข้าวนาปรังได้ แต่ปีนี้ภัยแล้งน่าจะหนักกว่าปี 2549 ข้าวนาปรังที่ปลูกจะได้รับความเสียหาย ส่วนภาคใต้ปัญหาไม่หนัก”

อาจารย์ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวด้วยว่า การเรียนรู้อันน้อย โดยเฉพาะคนที่บริหารจัดการน้ำ เพราะธรรมชาติบอกและเตือนแล้วว่าธรรมชาติเปลี่ยนไปแล้ว แต่คนที่บริหารจัดการน้ำยังมีวิธีคิดและปรัชญาในการบริหารจัดการน้ำเป็นแบบเดิมๆ จึงต้องมาดูกันทั้งระบบ ซึ่งเราต้องปรับตัวกับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป และปรับตัวกับทรัพยากรน้ำที่ไม่แน่นอน

ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐและรัฐบาลจะต้องเอาจริงเอาจัง ไม่มองระยะสั้น ต้องมองระยะยาวในหลายมุม ไม่ใช่มองหาน้ำอย่างเดียว เช่นเวลาเกิดภัยแล้งก็ไปมองเรื่องการผันน้ำเข้ามา ตรงนี้เป็นการแก้ไขปัญหามิติเดียว ปัญหาที่จะตามมาอาจจะใหญ่กว่าการแก้ปัญหาละเล้งที่ทำความเสียหายมากกว่า เช่น เมื่อขาดแคลนน้ำก็หาน้ำเข้ามาเยอะๆ แต่เมื่อมีน้ำเยอะก็อาจเจอกับปัญหาน้ำท่วมหนักด้วย